

Na početku sedamdeset petog broja

Izdavaštvo i poreza na promet

Jedan poznati ekonomista je rekao da nijedna zemlja niti režim nisu napredovali kada su potrebe društva rešavane samo povećanjem broja i stopa poreza, bez napora da se stvore uslovi da se poreza, ako već postoji, plati u povoljnijoj klimi za promet oporezovanog proizvoda. Da li je naše izdavaštvo nešto dobilo uvođenjem poreza na promet knjiga i časopisa? Kod nas je određena poreza od 20% na promet knjiga. A onda, kada knjiga izađe iz štampe (pri isplati usluga štamparije morate platiti 20% poreza!), možete je nositi u Ministarstvo gde će komisija oceniti da li ćete biti oslobođeni poreze ili ne! Komisija od nekoliko ljudi rešavala je sudbinu svake ocenjivane knjige – da li je “društveno korisna” ili ne, pa ako nije, plati porezu! Kriterijumi za ocenu “društvene koristi” ne moraju, naravno, biti u principu sporni, ali u vrednovanju knjiga različitih sadržaja sigurno mogu biti osporavani.

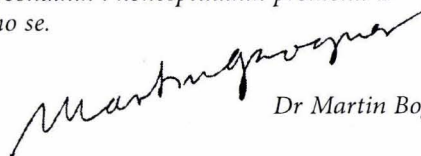
U julu 2003. usvojen je Zakon o izmenama i dopunama Zakona o porezu na promet (Sl. glasnik RS br. 70/2002), koji je oslobodio poreze one publikacije koje su štampane na tradicionalan način ili u elektronskoj tehnici (npr. CD), a koje imaju zapis CIP (Cataloguing in Publication), kao i međunarodni knjižni broj – ISBN (International Standard Book Number) kao njegov sastavni deo; časopisi, bilteni, godišnjaci i zbornici radova, da bi bili oslobođeni poreze, moraju takođe imati zapis CIP i međunarodni knjižni broj ISSN (International Standard Serial Number), kao njegov sastavni deo, odštampan na svakom broju publikacije.

Za publikacije koje nemaju CIP i ISSN odnosno ISBN broj, plaća se i dalje 20% poreze na svaki prodati primerak. Ovo bi bila zaista dobra vest za izdavače koji su proizvodili knjige i časopise “od društvene koristi”, da nije istovremeno sa izmenom zakona o porezima na publikacije – povećana poreza na autorske honorare – i to za oko 150%! – kojim je zajednica opet na svome, ali izdavači nisu nikako! Uslovi izdavanja su tim novim stopama osetno pogoršani, pa se u stvari izmenjenim zakonom o porezu na promet dobilo veoma malo.

E sada, šta reći na vesti o novom oporezivanju knjiga i časopisa, o čemu se u čaršiji priča?

Izdavačka delatnost je privredna grana koja ima kulturnu, prosvetnu, obrazovnu, umetničku i još mnoge druge veoma važne funkcije u društvu. Bez nje društvo ne može, ali ni ona ne može bez društvene potpore da ostvari sve ono što se od nje očekuje. Ona ne može da traži da joj društvo samo daje, a da ona ne uzvraća onoliko koliko je neophodno i koliko, srazmerno svojoj ulozi, daju i druge društvene delatnosti. Izdavači moraju deliti dobit sa zajednicom za koju obavljaju misiju, ali koja će im omogućiti ispunjenje te misije, s tim da deo koji oni daju zajednici nipošto ne bude isti kao onaj koji društvu daju proizvođači osvežavajućih pića, duvana ili cipela.

Možemo li za knjigu i časopis očekivati bolje dane nakon smirivanja snažnih turbulencija na političkoj sceni čiji smo sada svedoci, odnosno nakon personalnih i konceptualnih promena u institucijama nadležnim za brigu o izdavaštvu? Nadajmo se.

Dr Martin Bogner